

FIȘA DISCIPLINEI

Tematizări soteriologice în literatura patristică

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea „Babeș-Bolyai”
1.2. Facultatea	Facultatea de Litere
1.3. Departamentul	Limbi și Literaturi Clasice
1.4. Domeniul de studii	Limbă și literatură
1.5. Ciclul de studii	Nivel licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Filologie clasică / licențiat în filologie
1.7. Forma de învățământ	Cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Tematizări soteriologice în literatura patristică				Codul disciplinei		LLV4031				
2.2. Titularul activităților de curs				-								
2.3. Titularul activităților de seminar / curs practic				lect. dr. Hajnalka TAMAS								
2.4. Anul de studiu		II	2.5. Semestrul		4	2.6. Tipul de evaluare		V	2.7. Regimul disciplinei		Conținut	DC
											Obligativitate	Fac.

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	-	3.3. seminar / curs practic	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	-	3.6 seminar / curs practic	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					10
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					14
Pregătire seminare/ cursuri practice / laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					14
Tutoriat (consiliere profesională)					-
Examinări					2
Alte activități					2
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					42
3.8. Total ore pe semestru					70
3.9. Numărul de credite					3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	
5.2. de desfășurare a seminarului/ cursului practic	sală de curs / seminar / c.p.

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale/esențiale	<ul style="list-style-type: none"> C1 Familiarizarea cu principalele genuri ale literaturii patristice de limbă greacă în aspectul lor evolutiv (din genurile literare clasice) și cu principalii autori de texte patristice; C2 Familiarizarea cu principalele repere ale istoriei și culturii creștine timpurii; C3 Familiarizarea cu principalele modele de interpretare a noțiunii de „mântuire” în literatura creștină tardo -antică în relație atât cu discursul scripturistic cât și cu universul cultural greco-roman; C4 Înțelegerea centralității învățăturilor soteriologice în creștinismul timpuriu, a implicațiilor acestora în formarea identității creștine și în emergența / soluționarea conflictelor intra-creștine din antichitatea târzie. Identificarea relației dintre soteriologia, antropologia, respectiv escatologia patristică; înțelegerea impactului acestora asupra vieții creștine în diversele sale aspecte.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> CT1 Utilizarea componentelor domeniului limbă și literatură în deplină concordanță cu etica profesională. CT2 Capacitatea de a extrage informații, de a identifica și interpreta corect metafore și paradigme CT3 Dezvoltarea competențelor de muncă în echipă, management al timpului, rezolvare de probleme și asumarea de inițiative

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul urmărește prezentarea concepțiilor patristice paradigmatică asupra mântuirii, inclusiv a modului în care mântuirea survine și a efectelor pe care le produce în plan antropologic și escatologic. Se are în vedere evidențierea rolului fundamental al soteriologiei ca dimensionator al întregii literaturi patristice. Materialul de studiu va fi selectat în așa fel încât să îi familiarizeze pe studenți cu principalele genuri și specii ale literaturii patristice, prezentate în progresie istorică. Studiul surselor literare, ce formează baza cursului, va fi completat de surse liturgice, epigrafice, arheologice. Studenții vor dobândi și noțiuni legate de terminologia tehnică utilizată de Părinții Bisericii și moștenită de generațiile succesive, dar și noțiuni de artă creștină timpurie. De asemenea, studenții vor înțelege importanța contextului cultural greco-roman în dezvoltarea mentalității creștine timpurii.
7.2 Obiectivele specifice	Cursul este menit implicit să arate fundamentele scripturistice și greco-romane ce se intersectează în formarea identității și mentalității creștine timpurii. Din acest punct de vedere, dincolo de studiul textelor literar-teologice și al gânditorilor individuali, cursul are ramificații și în domeniul istoriei religiilor și mai ales al istoriei ideilor și mentalităților, dar chiar și a artei și sociologiei antichității târzii. Studenții vor învăța să abordeze comprehensiv o epocă istorică dată, să identifice și să combine perspective de studiu relevante în evidențierea complexului socio-cultural ce dă naștere unei anumite opere literare.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Nu este cazul		
8.2 Curs practic	Metode de predare	Observații
S1. Introducere: Clarificări terminologice, periodizare. Ce este „soteriologia”, cine sunt „Părinții Bisericii”, ce înseamnă „creștinism timpuriu” / „antichitatea târzie”?	suport de curs, discuții interactive, problematizare, exerciții de lectură și analiză de text, exerciții de reflecție în grup; proiectii audio-vizuale	
S2. Mântuirea ca victorie cosmică asupra forțelor răului (I). Persecuția creștinilor în primele patru secole d.Hr. Literatura hagiografică.	suport de curs, discuții interactive, problematizare, exerciții de lectură și analiză de text, exerciții de reflecție în grup; proiectii audio-vizuale	
S3. Mântuirea ca victorie cosmică asupra forțelor răului (II). Dezvoltarea ideologiei ascezei și practicile aferente.	suport de curs, discuții interactive, problematizare, exerciții de lectură și analiză de text, exerciții de reflecție în grup; proiectii audio-vizuale	
S4. Soteriologie și escatologie: Mântuirea între realitate în prezent și speranța vieții veșnice.	suport de curs, discuții interactive, problematizare, exerciții de lectură și analiză de text, exerciții de reflecție în grup; proiectii audio-vizuale	
S5. Mântuirea ca revelație a adevărului. Literatura apologetică: continuitate / contrast cu societatea și mentalitatea greco-romană.	suport de curs, discuții interactive, problematizare, exerciții de lectură și analiză de text, exerciții de reflecție în grup; proiectii audio-vizuale	
S6. Mântuirea ca vindecare a naturii umane: literatura de controversă doctrinară.	suport de curs, discuții interactive, problematizare, exerciții de lectură și analiză de text, exerciții de reflecție în grup; proiectii audio-vizuale	
S7. Mântuirea ca unire cu divinitatea: <i>theoria</i> , <i>theosis</i> . Controversa ariană și dezvoltarea teologiei trinitare.	suport de curs, discuții interactive, problematizare, exerciții de lectură și analiză de text, exerciții de reflecție în grup; proiectii audio-vizuale	
S8. Soteriologie și Cristologie: Recapitulare.	suport de curs, discuții interactive, problematizare, exerciții de lectură și analiză de text, exerciții de reflecție în grup; proiectii audio-vizuale	
S9. Botezul în Biserica timpurie: ritual, metafore, semnificație și implicații soteriologice.	suport de curs, discuții interactive, problematizare, exerciții de lectură și analiză de text, exerciții de reflecție în grup; proiectii audio-vizuale	
S10. Apostaza și consecințele sale asupra mântuirii personale: Practici penitențiale. Primele sinoade și problematica disciplinei creștine.	suport de curs, discuții interactive, problematizare, exerciții de lectură și analiză de text, exerciții de reflecție în grup; proiectii audio-vizuale	
S11. Mântuirea ca dar al lui Dumnezeu și necesitatea răspunsului uman. Responsabilitatea individuală și colectivă față de harul mântuirii.	suport de curs, discuții interactive, problematizare, exerciții de lectură și analiză de text, exerciții de reflecție în grup; proiectii audio-vizuale	
S12. Discuții patristice asupra relației dintre harul divin și meritele umane.	suport de curs, discuții interactive, problematizare, exerciții de lectură și	

Controversa dintre Augustin și Pelagius.	analiză de text, exerciții de reflecție în grup; proiectii audio-vizuale	
S13. Apocatastază și controversa origenistă din sec. al V-lea d.C.	suport de curs, discuții interactive, problematizare, exerciții de lectură și analiză de text, exerciții de reflecție în grup; proiectii audio-vizuale	
S14. Recapitulare : soteriologia ca element-cheie al concepției patristice asupra vieții creștine	discuții interactive, problematizare, exerciții de lectură și analiză de text, exerciții de reflecție în grup	

Bibliografie

Khaled Anatolios, *Athanasius*, Routledge, 2004. Khaled Anatolios, *Retrieving Nicaea: The Development and Meaning of Trinitarian Doctrine*, Baker Academic, 2011 (cap. 3). Timothy D. Barnes, *Tertullian: A Historical and Literary Study*, Clarendon Press, 1971. Christopher A. Beeley, *The Unity of Christ: Continuity and Conflict in Patristic Tradition*, Yale University Press, 2012. Peter Brown, *The Body and Society: Men, Women and Sexual Renunciation in Early Christianity*, Lectures on the History of Religions. New Series, 13, Columbia University Press, 1988. Averil Cameron, *Remaking the Past*, în Glen W. Bowersock, Peter Brown, Oleg Grabar (ed.), *Interpreting Late Antiquity: Essays on the Postclassical World*, Harvard University Press, 2001, 1-20. Averil Cameron, *The Later Roman Empire AD 284-430*, Fontana History of the Ancient World, Fontana Press, 1993. Henry Chadwick, *Augustine*, Oxford University Press, 2001. Ronald Cox, *By the Same Word: Creation and Salvation in Hellenistic Judaism and Early Christianity*, Beihefte zur Zeitschrift für neutestamentliche Wissenschaft 145, De Gruyter, 2007 (în spec. cap. 2, 4). Mark Edwards, Martin Goodman, Simon Price (ed.), *Apologetics in the Roman Empire: Pagans, Jews and Christians*, Oxford University Press, 1999. Susanna Elm, *Virgins of God: The Making of Asceticism in Late Antiquity*, Clarendon Press, 1994. Donald Fairbairn, *Patristic Soteriology: Three Trajectories*, *Journal of the Evangelical Theological Society* 50/2 (2007): 289-310. Everett Ferguson, *The Early Church at Work and Worship*, vol. 2: *Catechesis, Baptism, Eschatology and Martyrdom*, James Clarke & Co, 2014. Robin M. Jensen, *Baptismal Imagery in Early Christianity: Ritual, Visual and Theological Dimensions*, Baker Academic, 2012. Morwenna Ludlow, *Universal Salvation: Eschatology in the Thought of Gregory of Nyssa and Karl Rahner*, Oxford Theological Monographs, Oxford University Press, 2000. Rebecca Lyman, *Christology and Cosmology: Models of Divine Activity in Origen, Eusebius and Athanasius*, Oxford University Press, 1993. Grant Macaskill, *Participation and Union With Christ in the Patristic Tradition and Modern Orthodox Theology*, în *Union with Christ in the New Testament*, Oxford University Press, 2013, 43-76. Gillian Wallance Mackie, *Early Christian Chapels in the West: Decoration, Function and Patronage*, University of Toronto Press, 2003. Anthony Meredith, *The Cappadocians*, Geoffrey Chapman, 1995. Sara Parvis, Paul Foster (ed.), *Justin Martyr and His Worlds*, Fortress Press, 2007. J. Patout Burns, *How Christ Saves: Augustine's Multiple Explanations*, în Ronnie J. Rombs, Alexander Y. Hwang (ed.), *Tradition and the Rule of Faith in the Early Church*, The University of America Press, 2010, 193-210. Stefan Rebenich, *Jerome*, *The Early Church Fathers*, Routledge, 2002. Guy Stroumsa, *Old Wine and New Bottles: On Patristic Soteriology and Rabbinic Judaism*, în S. N. Eisenstadt (ed.), *The Origins and Diversity of Axial Age Civilizations*, SUNY Series in Near Eastern Studies, SUNY Press, 1986, 252-260. Ștefan Lucian Toma, *Învățătura despre mântuire la Sf. Atanasie cel Mare și Anselm de Canterbury*, Editura Andreiana, 2011.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conținutul disciplinei este în concordanță cu materia care se predă în alte centre universitare

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Nu este cazul		
10.5 Seminar/curs practic	Capacitatea de aplicare practică a cunoștințelor dobândite Criterii ce vizează aspectele atitudinale: conștiinciozitatea, interesul pentru studiul individual	verificare pe parcurs scrisă	100%
10.6 Standard minim de performanță			
• cunoașterea elementelor fundamentale de teorie și aplicarea lor practică			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă

Data completării:
15.02.2025

Numele și semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar/
curs practic
lect. univ. dr. Hajnalka Tamas

Data avizării în Departament:
25.02.2025

Numele și semnătura directorului de departament

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului